

1735 m., tai galėjo būti praėjus keleriems metams po Didžiosios laisvių chartijos (*Magna Charta*) priėmimo, bet štai ką turime: Jungtinėje Karalystėje veikė „Įstatymas dėl istorinių ir kitų kūrinių piešimo, raizymo bei graviravimo skatinimo, intelektinės nuosavybės teisę čia nurodytu laikotarpiu suteikiant išradėjams ir grafikams“. Žodis po žodžio šiame pirmajame teisininkų paruoštame Autorių teisių įstatyme mes aiškiai skaitome tai, kas visiškai skiriasi nuo „dienraščio“ ir todėl turi būti apsaugota. Toks yra Hogarto Įstatymas, kurio pirmojoje dalyje šiek tiek kalbama apie apsaugą: „...Kad... kiekvienas asmuo, kuris išranda ir sukuria, išraižo, išgraviruoja arba dirba mecotinto ar kiaroskuro technika arba pagal kurio darbus ir išradimą yra kuriamas, raizomas, graviruojamas arba dirbamas mecotinto ar kiaroskuro technika kuris nors istorinis ar kitas kūrinys ar kūriniai, jis turi išskirtinę teisę ir laisvę spausdinti ir perspausdinti šiuos darbus keturiolika metų, pradedant nuo pirmosios išleidimo dienos, ant kiekvienos plokštės išgraviruojant nuosavybės teisės savininko vardą, kuris turi būti nurodomas ir ant kiekvieno ir visų tokių egzempliorių...“ Ir tiesiog nuostabus laisvo menininko apibūdinimas: „visi asmenys, kurie išranda ir sukuria arba iš kurių kūrinių ar išradimo yra kuriama“. Laisvasis menininkas turėjo savo protėvius – laisvąjį žmogų iš *Magna Charta*.

Tai yra Jungtinės Karalystės „Autorių teisių įstatymo“ pagrindas, kuris atsirado anksčiau nei Tarptautinė autorių teisių konvencija. Vokiečių kalba kalbančios šalys vadovavosi *Berner* konvencija.

003

It's 1735, and yes, it may only be a few years after the *Magna Charta*, but here in the United Kingdom we find "An Act for the Encouragement of the Arts of designing, engraving and etching historical and other Prints, by vesting the Properties thereof in the Inventors and Engravers, during the Time therein mentioned". Word for word in this first Copyright Act from 'people of the law', we can clearly read what is exactly different from 'the daily', and therefore needs protection. This is 'Hogarth's Act', and section One tells us something about the protection: "...That every person who shall invent and design, engrave, etch, or work, in mezzotinto or chiaroscuro, or from his own works and investigation shall cause to be designed and engraved, etched, or worked, in mezzotinto or chiaroscuro, any historical or other print or prints, shall have the sole right and liberty of printing and reprinting the same for the term of fourteen years, to commence from the day of first publishing thereof, which shall be truly engraved with the name of the proprietor on each plate, and printed on every such print or prints..." And what wonderful description of a free artist: "every person who shall invent and design, or from his own works and investigation shall cause to be designed." That free artist had ancestors: free man in *Magna Charta*.

This is basis for the "The Copyright Act" in the United Kingdom, and it came before the international 'Copyright Convention'. The German speaking world followed with the 'Berliner Konvention'.

Artist's books have their place in the free arts, but other books may more correctly belong to the domain of crafts after they pass judgment. It may seem that 'other books' have been leading society for many years, but they could not exist without first stepping in the footsteps made by artist's books. Of course, I speak from the books of the 'brothers Limburg' and the like.

Let me give an example. Typographers like an 'even page', where 'an apple' has the same emphasis as 'a gruesome murder'. Artists don't like that kind of even emphasis. Their story was original, they told their original story first-hand, it had emotion, and it should show that emotion in the way they intended. Expressing emotion in a appropriate manner, thinking about the means and the circumstance, is the canvas of artists. A lot has been said

Menininkų knygos yra priskiriamos laisvojo meno sferai, kitos gi knygos priklauso amatininkų sferai (ir tai tik tuomet, kai priimamas toks sprendimas). Gali pasirodyti, kad daugelį metų visuomenėje dominavo „kitos knygos“, tačiau jos negalėjo egzistuoti be menininkų knygų leidėjų pramintų pėdsakų. Pirmiausia, žinoma, turiu omenyje brolių Limburgų ir kitas panašias knygas.

Štai pavyzdys: spaustuvininkai mėgsta „vienodą puslapį“, kuriame žodis „obuolys“ spausdinamas taip pat, kaip ir žodžiai „siaubinga žmogžudystė“. Menininkams tai nepatinka. Jų pasakojimas yra originalus, jie pateikia savo originalų pasakojimą pirmą kartą ir šis pasakojimas turi savo emocijas, todėl šios emocijos turi būti atitinkamai išreikštos. Menininkui yra svarbus tinkamas emocijų perdavimas tam tikromis priemonėmis ir būdais. Apie tokį prieštaravimą yra daug diskutuojama ir apie tai būtina žinoti: SPYANOV (Koloyan), Spaudmenų teisinė apsauga (Ženeva, Droz, 1981), psl. 11: „Spaudiniai yra didesnį meno kūriniai nei pramoninis produktas. Jų vaidmuo ne tik būti parašytos minties ramsčiu, bet ir ją išreikšti. A. Novaresse („Spaudmenų kūrybos prasmėje“, Paryžius, 1962) pabrėžia, kad „spaudmenų kūrėjas turi suteikti jiems gyvybę, kad galėtų išreikšti naują idėją; abėcėlės piešinys turi nuspalvinti žodžius ir mintį, padedant tik pačios idėjos formos galiai, jis turi turėti tikslų, aiškų veidą, kuriame atsispindėtų emocijos“. Spaudmenų kūrėjas tiesioginiu vizualiu pasitenkinimu papildo intelektualinį autorius įnašą. Sujaudindamas skaitytoją išorine forma, kurią susieja su vidine teksto verte, jis išryškėja kaip tikras menininkas. (Newton v, Cowie (1827), 4 Bing. 234 (C.P.) Best J., psl. 245-246: „Grafikas yra visuomet kopijuotojas, ir jeigu graviūros iš priešinių nebūtų numatytos įstatyminiuose aktuose, tokie grafikų veiksmai neturėtų jokios apsaugos. Nors grafikas kopijuoja, jis atgamina panašumą visiškai skirtingomis priemonėmis nei tos, kurias naudoja dailininkas ar autorius, kurio kūrinį jis kopijuoja; o tokios priemonės reikalauja daug triūso ir talento. Grafikas išgauna savo efektą, naudodamasis šviesos ir šešėlių žaismu, arba, kaip sako šios srities profesionalai, kiaroskuro technika. Tinkamas šviesos ir šešėlių ar tamsos laipsnis yra išgaunamas įvairiomis linijomis ir taškeliais; ir tik grafikas gali nuspręsti, kokias linijas ir taškelius rinktis, o nuo tokio pasirinkimo priklauso jo kūrinių sėkmė. Jeigu grafikas kopijuoja nuo kito raizinio, jis gali pamatyti, kaip šį kūrinį raizęs asmuo išgavo norimą efektą, todėl neturėdamas jokių ypatingų gebėjimų ir be jokio vargo gali tapti

004

about this contradiction, and is good to know about it. STOY-ANOV (Koloyan), La protection juridique des caractères typographiques (Genève, Droz, 1981) p.11: "Bien plus qu'un produit industriel, les caractères typographiques sont une création artistique. Leur rôle n'est pas simplement de servir de support de la pensée écrite, mais de l'illustrer. Comme le souligne A. Novaresse [in L'esprit de la création en typographie, Paris 1962)] "Le créateur de caractères doit donner vie à ses lettres, afin d'exprimer une idée nouvelle; le dessin de l'alphabet doit colorer les mots et la pensée moyennant la seule force de sa propre forme, il doit avoir une physionomie exacte, un propre visage sur lequel peut apercevoir une émotivité". Le créateur de caractères complète ainsi l'apport intellectuel de l'auteur par une satisfaction visuelle directe. En sensibilisant le lecteur par la forme extrinsèque qu'il associe à la valeur intrinsèque du texte, il s'affirme comme un artiste à part entière. - Newton v, Cowie (1827), 4 Bing. 234 (C.P.) Best J., pp 245-246: "An engraver is always a copyist, and if engravings from drawings were not to be deemed within the intention of the legislature, these acts would afford no protection to that most useful body of men, the engravers. The engraver, although a copyist, produces a resemblance by means very different from those employed by the painter or draftsman from whom he copies; - means, which require great labor and talent. The engraver produces his effects by the management of light and shade, or, as the term of his art expresses it, the chiaroscuro. The due degrees of light and shade are produced by different lines and dots; he who is the engraver must decide on the choice of the different lines or dots himself, and on his choice depends the success of his prints. If he copies from another engraving, he may see how the person that engraved that has produced the desired effect, and so without skill or attention become a successful rival. - Brooks v, Dicks (1880), [1880] 15 Ch. 22 (Ch.D.) James J., p.34: "Now, it appears to me that the protection given by the subsequent Acts to the mere engraver was intended to be, and was, commensurate with that which the engraver did - that the engraver did not acquire against anybody in the world any right to that which was the work of the original painter, did not acquire any right to the design, did not acquire any right to the grouping or composition, because that was not his work, but the work of the original painter. What, as seems to me, the Act gave